

9. Релігійні організації на Миколаївщині : Науково-політичний довідник. – Миколаїв : Вид-во МФ НаУКМА, 2001.
10. Свобода релігії та віросповідання в Україні в контексті дотримання міжнародних стандартів з прав людини та основних свобод/ За ред. В.Яворського. – Харків : Фоліо, 2005.
11. Свобода совісті та віросповідання в контексті міжнародних й українських правових актів та релігійних документів (витяги) / Упоряд., автор передмови і приміток М.Ю.Бабій. – К.: Інститут філософії НАН України, 2006.
12. Толерантність: сфера міжконфесійних відносин. Релігієзнавчий аналіз / Упоряд., автор передм. Л.О. Филипович. – К.: ЦеРІС, 2004. – Вип.2.
13. Тригуб О.П. Релігії та конфесії Миколаївщини // Миколаївщина в новітній історії. – Миколаїв: Вид-во ПП Шамрай, 2007.
14. Щукін В.В., Павлюк А.Н. Земляки. Очерки истории еврейской общины города Николаева (конец XVIII – начало XX века). – Николаев: Изд-во Ирины Гудым, 2009.

Summary

Vitaliy Khanstantynov

Religious tolerance of students in mykolaiv region

The article is devoted to features of students' religiousness in Mykolaiv region. Some factors and indications of religious tolerance of students are analysed. Interaction of politics and religion in context of its influence on faithful students is considered.

УДК 316.346.32-053.6

© Тетяна Медіна
м. Чернівці

МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

У статті висвітлена соціалізаційна функція молодіжної культури: проаналізовано роль однолітків і неформальної культури як “тренувального поля” щодо виконуваних ролей та прийнятної поведінки. Молодіжна культура розкривається як частина загальної споживчої культури і оцінюється в таких проявах, як мода, жаргон, музичні стилі, електронні мас-медіа.

Ключові слова: молодіжна субкультура, соціалізація, фактори соціалізації, агенти соціалізації, соціокультурна адаптація.

“Бути молодим означає стояти на межі суспільства, бути в багатьох відносинах аутсайдером”. Так вважав відомий спеціаліст у галузі соціології молоді К.Манхейм [3, с. 445]. У цих словах глибокий зміст і сутність молодіжної субкультури, що виступає як місток між світом дорослих і молодих людей, що і символізує собою ту важливу соціалізаційну функцію, що виконується молодіжною субкультурою для певної частини молоді, яка не одержала від інших агентів соціалізації необхідного досвіду для повноцінної інтеграції до суспільства.

Необхідність наукового дослідження специфіки молодіжної субкультури обумовлена потребою в осмисленні процесів, що відбуваються в молодіжному середовищі під впливом модернізації й глобалізації, що чинять безпосередній вплив на становлення української молоді, її самоствердження, самореалізацію й соціальне самопочуття в умовах формування нового суспільства. Це визначає **актуальність дослідження.**

Метою даної роботи є вивчення ролі молодіжної субкультури у процесі соціалізації.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі **завдання:**

1. розглянути поняття молодіжної субкультури;
2. виявити соціалізаційні основи її функціонування.

Об'єктом дослідження є сучасна молодь як соціально-демографічна група та особлива соціокультурна спільнота. Предметом дослідження є молодіжна субкультура як агент соціалізації молодого покоління.

При аналізі молодіжної субкультури як феномена сучасного суспільства насамперед варто виходити з того, що молодіжна субкультура в розвинених сучасних суспільствах уже давно одержала статус агента соціалізації, оскільки її активне становлення припало на 60 – 70-і рр. XX ст., хоча сам феномен молодіжної субкультури з'явився в США в 50-і рр.

Велике значення для аналізу молодіжної субкультури мають фундаментальні праці, присвячені вивченню молоді як соціально-демографічної групи і її статусу й ролі в сучасному суспільстві. Серед них можна виділити дослідження, здійснені К. Манхеймом, Т. Парсонсом, І. Коном, В. Лісовським, В. Чупровим, М. Головатим та ін.

Одним із перших звернув увагу на роль молодіжних субкультур в соціалізації молоді Т. Парсонс. На його думку, досить тривала консервація позиції молоді в життєвому циклі приводить до формування груп однолітків (peer groups) і молодіжної культури, що сприяє розвитку моделей емоційної незалежності і безпеки, приватизації “своїх” територій, зміні рольових характеристик первинної (дитячої) соціалізації через засвоєння прийнятих у компанії змагальних (конкурентних) технік [4, с. 31].

Розвиток цієї ідеї здійснив С. Айзенштадт у праці “Від покоління до покоління” (1956). Він зауважив, що всі діти повинні бути соціалізовані, перш ніж вони досягнуть статусу дорослого. Отже, молодіжна культура представляється як “інститут, що регулює процес відокремлення дитини від сім’ї, підготовку молоді до заняття своєї статусної позиції в дорослій соціальній системі”. Проблема полягає в маргінальному статусі молоді, а функцією молодіжної культури виявляється керування переходом (необхідність послабити занепокоєння, побоювання і сумніви молодих людей у світлі змін, що відбуваються з ними) [Цит. по: 6, с. 113].

У цілому проблема молодіжної субкультури та її ролі у процесі становлення особистості має певну ступінь розробки в науковій літературі, проте простежується деяка нерозробленість даної теми з позиції важливого, а часом і визначального впливу на молодь молодіжної субкультури.

В основі будь-якого типу культури лежить визначена система моралі. Традиція передає її з покоління до покоління. Для культури індустріальних суспільств притаманні інновації, що постійно зламують і перебудовують культурну традицію. Своєрідною формою адаптації до норм, цінностей, способу життя суспільства, а також спробою зміни старої і створення нової системи моралі є молодіжна субкультура.

Визначення поняття “субкультура” ускладнено через фундаментальність основного поняття “культура” й існування величезної кількості його визначень.

Відповідно визначення з Енциклопедичного словника, “субкультура — це соціальна, етнічна або економічна група з особливим власним характером у межах загальної культури суспільства” (С. Фріс) [5]. Саме в такому контексті соціологи вперше використовували це поняття для визначення культурних зразків поведінки й цінностей у різних молодіжних меншин у межах плюралістичних суспільств (одними з перших у цій перспективі були досліджені субкультура мормонів у США й китайська субкультура в Англії).

Важливим методологічним моментом є те, що поняття субкультури підкреслює принципово немасовий характер свого руху, що ніколи не було й навряд чи може стати якимсь загальним захопленням.

Під молодіжною субкультурою розуміється культура певного молодого покоління, що має спільний спосіб життя, поведінки, групові норми, цінності і стереотипи. Формування молодіжної субкультури, по своїй суті, відображає процес соціокультурної адаптації молоді до сформованих соціально-економічних і політичних умов суспільства.

Аналіз молодіжної субкультури як соціокультурного феномена дає можливість виділити ряд характерних ознак:

- молодіжна субкультура являє собою таку соціальну спільність, кожний представник якої ототожнює себе з нею, перебуваючи в безпосередньому або опосередкованому (а також віртуальному) контакті з іншими членами співтовариства;
- наявність обов’язкової символіки й атрибутики молодіжної групи, що служить фактором об’єднання групи, завдяки якій молоді люди впізнають “своїх”;
- обов’язкове визнання норм, цінностей, манер, стилю життя, а також зовнішніх атрибутів приналежності до даної субкультури кожним членом молодіжного співтовариства субкультурного типу;
- наявність якогось ініціативного об’єднуючого центру, що формує субкультурний світогляд, стандарти поведінки, норми, правила входження в співтовариство й у цілому основні цінності групи, привабливість яких для молоді, у свою чергу, стає сигналом для субкультурного утворення.

Молодіжна субкультура служить агентом соціалізації підростаючого покоління, роль якої особливо підсилюється в певні періоди суспільного розвитку, пов’язаного із кризою традиційних інститутів соціалізації, таких як сім’я та школа.

Молодіжна субкультура виникає із потреби до самовираження, самоствердження у суспільстві. Для молоді людини достатньо досягти певного віку, щоб стати визнаним членом молодіжної неформальної групи, куди дорослому шлях назавжди закритий. Тут варто згадати слушну думку С.І. Левікової, яка

зауважує, що в даній ситуації варто згадати про зворотній ефект: щойно молода людина долає певний віковий бар'єр і визнається старою, їй немає місця у подібному угрупованні [1, с. 24].

Разом з цим, не всі молоді люди проходять стадію молодіжної субкультури. Існують і так звані "нормальні" молоді люди, які обирають традиційний шлях соціалізації. Це не означає, що вони не слухають "молодіжну музику", не носять "молодіжного одягу" і т.п. Це означає лише, що молодіжна культура та її прояви не стає для них самоціллю. Крім того, це означає, що процес соціалізації в їх батьківській сім'ї та в їх формальній групі не дали збою, що батьки в молодій людині визнали "рівного" і допомогли їй пройти соціалізацію традиційно, не прибігаючи до екстремальних способів, а у формальній групі молода людина посіла належне місце, що відповідає її потребам.

З молодіжною культурою ми маємо справу у тих випадках, коли батьківська сім'я та школа, тобто формальна група, не справляються із завданням традиційної соціалізації молодої людини. І тут питання не в тому, що неблагополучні сім'ї постачають суспільству прихильників молодіжної субкультури. Якщо у благополучній сім'ї із змужнілим підлітком продовжують поводитись як з маленькою дитиною, контролюючи кожний крок, досить швидко цей підліток опиняється у неформальній молодіжній організації, групі рівних, де починає відпрацьовувати соціальну роль зовсім не "маминоного сина". З цієї точки зору молодіжна культура перетворюється на свого роду гру, відсутність якої у деяких перетворюється на невміння "жити з людьми".

Молодість — це час, коли молода людина приймає на себе все нову й нову відповідальність. Можливо, що більше ніколи в житті їй не доведеться брати на себе так багато. Із психологічної точки зору, саме в цей період підліток навчається приймати на себе відповідальність за те, що він робить, він навчається відчувати провину за вчинене. Процес прийняття й збагнення відповідальності неймовірно складний, кожний крок на цьому шляху дається молодій людині неймовірною працею. Саме в цей період підліток відповідальний як ніколи. Поступово на нього починає лягати більша відповідальність за домашню роботу (особливо на дівчаток), за те, як він проводить свій час у школі й поза нею, за одержання тих або інших оцінок, за просування в шкільній ієрархії, за поведінку на вечірках і у вихідні дні, за вибір друзів, за стиль, що він приймає й за багато іншого. Зовні ця нова відповідальність є відбиттям змін інституціональних ролей, що супроводжуються бурхливим фізіолого-сексуальним розвитком, інтелектуальним і емоційним ростом. Від молодих людей уже чекають певної зрілості. Постійне відчуття своєї окремоті, занедбаності; постійне прагнення до з'єднання з іншими й постійне бажання відокремитись від інших – всі ці моменти дуже суперечливі, вони часом здатні розірвати внутрішній світ підлітка на частини.

У сучасних індустріальних суспільствах внаслідок ускладнення виробництва молода людина повинна віддати дуже багато часу для оволодіння професією. Внаслідок цього самостійність приходить дуже нескоро. Виникають "ножиці": біологічно вона вже доросла, а соціального статусу ще довго не набуде. Як молодій людині задовільнити потребу у самоствердженні? Професійно це ще неможливо; власної матеріальної самостійності найчастіше також немає. Вихід може бути у так званих групах вільного часу, які створюються інстинктивно групами однолітків. Неформальні групи, з одного боку, виконують для молодої людини "функцію захисту і компенсації" від суворої дисципліни та примусів сучасного суспільства, а з іншого слугують для взаємної соціалізації однолітків, в них виробляється механізм впевненості у виконуваних ролях і прийнятній поведінці. Тому неформальні групи стають ідеальним "тренувальним полем": у них молода людина вправляється у виконанні ролей, які вона має зіграти в суспільстві.

Група однолітків включає людей одного віку, які вважаються цілком підходящими на роль суддів тих учинків і дій, які роблять молоді люди. Уперше їх судять не батьки й дорослі родичі, а однолітки. Це зовсім нова ситуація, в якій опиняється підліток. З погляду соціалізації це принципово важливий момент: підліток навчається дивитися на себе очима інших людей, які, по-перше, є не родичами, а по-друге, не старше їх за віком. Те й інше - неодмінні атрибути "дорослого суспільства", де також вчинки людей оцінюють рівні за віком і не родичі. У групі однолітків індивід ніби приміряє на себе соціальний одяг дорослої людини.

Жоден інший соціальний інститут не може взяти на себе ті функції, які виконують групи однолітків. Вони допомагають засвоєнню навичок соціальної поведінки, привласнюють первинний статус, допомагають легше пережити ослаблення зв'язків з рідним домом, передають специфічні для підліткового віку ціннісні орієнтації, й задовольняють потребу в гетеросексуальних контактах. Нарешті, у групі однолітків можна знайти взаєморозуміння й згуртуватися для протистояння виховної активності дорослих [8].

У період глобальних змін сучасна молода людина виявляється в ситуації кризи ідентичності, а процес самовизначення носить суперечливий характер. У цих умовах усе більш значущу роль у соціалізаційних траєкторіях молоді здобувають молодіжні субкультури.

З одного боку, неформальні молодіжні групи культивують протест проти суспільства дорослих, його цінностей і авторитетів, але, з іншого, саме вони покликані сприяти адаптації молоді до того ж суспільства. Молодіжним субкультурам властиві внутрішня однаковість і зовнішній протест проти загальноприйнятих настанов, виражена в одязі, манерах, жаргоні, специфічних захопленнях і способах проведення вільного часу.

Саме з цим принципом певною мірою пов'язана і молодіжна “наркотична субкультура”. Так, американський дослідник Б. Джонсон пов'язує зростання споживання маріхуани в молодіжному середовищі з приналежністю до так званої “культури ровесників”. Він вважає, що якщо друзі молоді людини, наприклад, курять маріхуану, то він (або вона) теж почне регулярно вживати цей наркотик. Це тим більше, що друзі обов'язково почнуть запевняти його (або її), начебто “зілля” підвищує творчий потенціал і самосвідомість особистості, робить людину більш спокійною і товариською [1, с. 14]. Молодіжні субкультури не виникають спонтанно. На культурну поведінку молоді великий вплив робить інституціональна культура дорослих. Існують цілі індустрії молодіжної музики і моди. Будь-яка хвиля молодіжного руху в рамках субкультури використовується ринковою економікою для одержання прибутків за допомогою масового виробництва. Як відзначалося в 60-х рр. у журналі “Форчун”: “Великий бізнес вкладає капітал у конфлікт поколінь, як у щойно відкриту нафтову свердловину” [1, с. 9].

Дійсно, молодіжні субкультури гармонійно увійшли у систему “суспільства споживачів”, останні гіпи давно перетворилися на япі (або ж на слуг Крішні). Для “неформальних” угруповань існує абсолютно формальний і налагоджений ринок попиту-пропозиції: спеціалізовані магазини одягу, музики, музичних інструментів, а також преса, ТБ, концерти і фестивалі. Так, серед західних готів прийнято носити дорогі прикраси і одяг. До другої половини 90-х рр. ХХ ст. готика перетворилася на об'єкт комерційної індустрії: на неї працюють спеціалізовані ательє, косметичні фірми, взуттєві фабрики, ювелірні майстерні; для цієї продукції створюються спеціалізовані крамниці [2, с. 51].

Молодіжні субкультури комунікують через акти споживання. Як стверджує Гебдидж, субкультури «передусім зацікавлені у споживанні» (Hebdige, 1979). «Це (...) культури споживання напоказ, навіть коли – як-ось у випадку скінгедів і панків – певні варіанти споживання демонстративно відкидаються, а через характерні ритуали споживання, через стиль субкультура водночас відкриває свою “потаємну” тотожність і передає свої забуті значення. По суті, це й спосіб використання продуктів у субкультур і відрізняє її від більш традиційних культурних форм» [Цит. за: 7, с. 46]. Молодіжні субкультури починаються з оригінальності і спротиву, аби далі піддатися комерційній інкорпорації й ідеологічному розмиванню з боку шоу-бізнесу, який, у результаті, із зиском продає спротив субкультури на ринку.

Молодіжна культура – це не окремих, відмежований простір, а частина загальної споживчої культури, у якій людей постійно підштовхують робити покупки, що містять у собі “пігулку” молодості, підтримують у них очікування, що володіння саме цими товарами допоможе їм зберегти (продовжити, повернути) молодість. Споживча активність споконвічно ірраціональна, заснована на фантазії, перебільшеннях і сугестивності, але саме подібна “ірраціональність” дорослого задоволення й продається найкраще в одній “упаковці” з молодістю, що асоціюється зі спонтанністю й постійним fun'ом. Комерційний імідж молоді/молодості демонструється в журналах, на рекламних щитах і у відеокліпах, експлуатується усе більш тонко, художньо витончено й ефективно, проблема вікових переходів виглядає усе більше заплутаною. Зміна стилів і модних орієнтацій, що так чи інакше звертаються до теми молодості, відбувається стрімко, формуючи нові моделі ставлення до них. Досить часто самі дорослі, що займаються підлітковою індустрією (поп-культурою, модою й молодіжним бізнесом), говорять про “кінець століття підлітків” або “смерть молоді”.

І все-таки молодь існує, продовжуючи творити різні “молодіжні культури” як спосіб розуміння себе й свого життя. Молодь і надалі буде шукати й захоплювати нові культурні простори, а поп-індустрія буде всі так само “наздоганяти” її й тиражувати нові ідеї, які вона створює.

Однією з конституюючих ознак субкультури є слідування моді. Так, вдягаючись відповідно до останніх віянь моди, молоді люди усвідомлено або неусвідомлено вирішують декілька завдань. По-перше, виділитися в порівнянні з дорослими. По-друге, слідування моді в одязі для молоді є способом відчуття своєї приналежності до суспільства однолітків, до його субкультури. По-третє, прагнення виділитися серед однолітків, утвердити свою «несхожість на всіх». Досягти цього зазвичай простіше разом зі своєю приятельською або дружньою групою.

Значний вплив на соціалізацію здійснює жаргон. Це пов'язано з його специфічною функцією: немов наново відкриваючи світ і себе в ньому, людина прагне позначити свої унікальні, з її точки зору, відкриття по-своєму, не так, як це прийнято (цьому і служать жаргонні слова і вирази). Крім того, за допомогою жаргонних слів і виразів молодь часто намагається компенсувати емоційну і “словесну” неможливість виразити свої переживання і відчуття. Субкультурний вплив на

соціалізацію молоді відбувається також і через ті музичні смаки, які їм властиві. Зокрема, завдяки своїй експресивності, зв'язкам з рухами і ритмом музика дозволяє молодим людям пережити, виразити, оформити свої емоції, нез'ясовані відчуття і відчуття, які неможливо передати словами, що так необхідно в цьому віці, коли сфера інтимного величезна і вкрай слабо усвідомлюється конкретно.

Захоплення тим чи іншим музичним стилем пов'язане зазвичай із входом до певної групи однолітків і диктує дотримання певних ритуалів, відповідного іміджу в одязі і поведінці і навіть поглядів на життя. Це добре видно на прикладі металістів, панків, рокерів. Окрім специфічного зовнішнього вигляду і жаргону, їм властивий і своєрідний суб'єктивний світ – конкретний, “приземлений”, в ньому немає місця сумніву, рефлексії, відчуттю провини. Для міжособових контактів притаманні прямота, відвертість, простота, широке використання прізвиськ замість імен.

Аналіз розвитку молодіжної субкультури не може бути повним без розгляду впливу науково-технічного прогресу на її становлення й характер, оскільки джерела виникнення феномену молодіжної субкультури варто шукати саме в сфері науково-технічного розвитку суспільства. Якщо перші субкультурні організації молоді виникали на знак протесту техногенному шляху розвитку суспільства (бітники, хіпі й т.п.), то в цей час спостерігається протилежна картина, і можна констатувати той факт, що в сучасному суспільстві виникла зовсім інша молодіжна субкультура. Вона характеризується тим, що молодь, насамперед прийнявши науково-технічний прогрес і усвідомивши його переваги, розчинилася у віртуальному просторі, створеному завдяки розвитку мережі Інтернет. Мережа стала для молоді місцем спілкування, знайомства, самореалізації та самоідентифікації. Дана “віртуальна” субкультура поєднує у своїх рядах молодь усього світу без територіальних і етнічних кордонів.

Разом з цим, електронні масмедіа виглядають новими колонізаторами молоді, паніку викликає небезпека розвитку “наркотичної” залежності від комп'ютерних ігор, які одержують все більше поширення.

Цифрові технології, на думку Б.Гріна, соціалізують покоління в масовому масштабі. Переважна більшість геймерів – це підлітки від 12 до 17 років, їхнє життя будується в повній відповідності із сценаріями постмодерністського світовідчуття. Комп'ютер разом з іншими масмедіа стає ресурсом і фундаментом їхньої повсякденності [9]. Іншу назва цьому поколінню дав Д. Рашкоф, який описує сучасних молодих людей як “екранейджерів” (screenagers) [там само]. На його думку, молодь, що народилася у світі, опосередкованому телебаченням і комп'ютерами, здатна навчити дорослих тому, як адаптуватися до постмодерністської реальності. Якщо дорослі бояться фрагментарності глобальної культури, то молоді всмоктують її з раннього дитинства, а медіатехнології допомагають їм у цьому. Молодь, таким чином, творить особливу форму культури, де вона, як їй здається, повністю контролює свій час і де формою самозвільнення стає інтерактивність. Однак самі масмедіа молодь навряд чи здатна контролювати, і в дійсності важелі керування перебувають не в її руках.

Субкультура впливає на молодих людей настільки, наскільки групи однолітків, які є її носіями, є референтними (значущими) для них. Чим більше молода людина співвідносить свої норми з нормами референтної групи, тим ефективніше впливає на неї вікова субкультура.

Отже, молодіжною субкультурою є альтернативні системи соціокультурних норм і цінностей, засвоєваних частиною підлітків і молоді в процесі соціалізації, які виступають індикатором різноманітних соціокультурних тенденцій. Це можна враховувати при вибудовуванні молодіжної політики на різних рівнях. Сучасна молодіжна культура є субкультурою з виразно окресленими межами. Її характеризують такі особливості, як досить помітна відчуженість від старшого покоління, від його цінностей і норм, переважна орієнтація на сферу дозвілля, в якій головними є спілкування і розваги, пов'язані з комунікативною діяльністю.

Здійснений аналіз молодіжної субкультури дає можливість зробити висновок, що частина соціалізаційних функцій, які виконувалися донедавна інститутом сім'ї, перейшла до неї. В якості агента соціалізації молодіжна субкультура виконує ряд позитивних функцій, серед яких можна виділити такі, як:

- соціальна адаптація до соціальних змін і суспільства в цілому;
- самоідентифікація, що дозволяє молодій людині визначити свій власний статус;
- самореалізація, що дозволяє молодій людині реалізувати свої здібності, інтереси й самоствердитися;
- інтеграція молоді на основі загальних цінностей, ідей, установок, як правило, з метою протистояння світу культури дорослих або демонстрації своїх можливостей, таланту та світобачення;
- отримання деякої незалежності від дорослих, звільнення від їхньої опіки;
- забезпечення переходу молодих людей зі світу дитинства до світу дорослих на основі задоволення потреби у самовираженні й самоствердженні, особливо тоді, коли традиційним шляхом це зробити складно або неможливо.

Молодіжна субкультура є феноменом, характерним для індустріальної стадії розвитку будь-якого типу культури. Будучи субкультурою, уплетеною в структурну тканину конкретного типу культури, вона має властивості й особливості останнього.

Проблеми молоді полягають в маргінальному статусі молодих людей, і саме молодіжна культура покликана послабити їхнє занепокоєння, побоювання й сумніви.

Література

1. Левикова С.И. Молодежная культура. – М.: “Вузовская книга”, 2002.
2. Левикова С.И. О готах, готике и больном российском обществе // Общественные науки и современность. – 2006. – № 4.
3. Манхейм К. Диагноз нашего времени. – М., 1994.
4. Общетеоретические проблемы социологии // Социология сегодня: Проблемы и перспективы. – М.: Прогресс, 1965.
5. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. – К.: Укр.Центр духовн.культури, 1998.
6. Социология молодежи. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского университета, 1996.
7. Сторі Дж. Популярні культури. // Незалежний культурологічний часопис. – 2005. – № 38.
8. Файн А.П. Эта непонятная молодёжь: проблемы неформальных молодёжных объединений. – М: Профиздат, 1990.
9. <http://www.polit.ru/research/2006/10/26>

Summary

Medina Tatiana

Youth subculture as a factor in the socialization of youth

Socialization function of youth culture is being illustrated: the role of peers and informal culture as a “training field” concerning the parts performed and behaviour accepted is being researched. Youth culture as part of the general consumer behaviour is being analyzed and considered in fashion, jargon, music styles and electronic mass media.

УДК 316.74:2

© Олександра Пташник-Середюк
© Галина Гараніна
м. Івано-Франківськ

СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЛІГІЙНОСТІ ТА ЇЇ КРИТЕРІЇВ У МОЛОДІ ПРИКАРПАТТЯ

У статті зроблено аналіз впливу релігії на формування світоглядних орієнтацій молоді Прикарпатського регіону. Проведене соціологічне дослідження показало, що релігія займає значне місце у духовно-моральній сфері життя особи і суспільства, про що свідчить високий показник релігійних ідентифікацій та практик серед учнівської і студентської молоді. Молоді люди вважають, що викладання предметів релігієзнавчого змісту є важливим елементом у системі освіти. Вони цікавляться релігійною ситуацією в Україні, і вважають, що саме релігія виступає для них моральним стабілізатором суспільного життя, впливає на формування їх світоглядних і моральних орієнтацій.

Ключові слова: релігійність, релігійна поведінка, ідентифікація, релігійні практики, релігійний світогляд.

Актуальність. Формування нового світобачення в умовах демократичних процесів, які відбуваються в українському просторі свідчать про те, що релігія все ж таки залишається значним впливовим чинником на свідомість людей, інтегратором різних верств, груп, спільнот і суспільства взагалі. Світогляд значної кількості громадян пов'язаний з релігійним феноменом, поширеність котрого можна пов'язати із кризовими явищами у всіх сферах життя суспільства.

Українське суспільство сьогодні як ніколи потребує солідарності, суттєвих змін та орієнтацій на європейські стандарти. Але життєві труднощі спонукають частину громадян звертатись до релігії, довіряти церкві, які все ж таки тривалий час залишаються головним інтеграційним і визначальним